

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎหมายตรวจสอบอาคารของอาคารสถานบริการ ในส่วนของระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอาคารสถานบริการ ซึ่งกฎหมายควบคุมอาคารกำหนดให้อาคารสถานบริการที่เป็นอาคาร ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงกำหนดนั้น ต้องมีการติดตั้งระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด

5.1 สรุปผล

จากการวิเคราะห์กับกลุ่มอาคารสถานบริการตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยอาคารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัยที่เข้าข่ายอาคารควบคุมตาม พรบ.กำหนดที่จะต้องมีการป้องกันและระงับอัคคีภัย อย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด และทั้งนี้สามารถสรุปแบ่งออกเป็นส่วนๆ

1) บันไดหนีไฟและทางหนีไฟ ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการ ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ต้องมีบันไดหนีไฟ และทางหนีไฟตามที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนด จากผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานบริการกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีบันไดหนีไฟและทางหนีไฟทุกหลัง สามารถเข้าตรวจสอบบันไดหนีไฟและทางหนีไฟของอาคารสถานบริการได้ทุกหลัง

2) เครื่องหมายและไฟป้ายบอกทางออกฉุกเฉิน ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการ ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ต้องมีการติดตั้งเครื่องหมายและไฟป้ายบอกทางออกฉุกเฉินตามที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนด โดยมีอาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ติดป้ายทางออกฉุกเฉินเป็นชนิดสติ๊กเกอร์สะท้อนแสงที่ประตูด่านไฟแต่ไม่มีไฟป้ายบอกทางออกฉุกเฉินและอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ติดตั้งเครื่องหมายและไฟป้ายบอกทางออกฉุกเฉินครบถ้วนตามกฎหมาย

3) ระบบระบายควันและควบคุมการแพร่กระจายควัน ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการ ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ที่มีโดงภายในอาคารเป็นช่องเปิดทะลุพื้นของอาคารตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป และไม่มีผนังปิดล้อมต้องมีระบบควบคุมการแพร่กระจายของควัน จากผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูง 1 หลังเป็นโดงอาคารสูง แต่ไม่มีการควบคุมการแพร่กระจายของควัน และไม่มีการใช้วัสดุทนไฟปิดกั้นและอีก 1 หลังไม่มีโดงสูง และไม่มีการใช้วัสดุทนไฟปิดกั้นส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้มีการใช้วัสดุทนไฟปิดกั้นช่องท่อประปาและช่องท่อไฟฟ้า

4) ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน ตามกฎหมายบังคับเฉพาะอาคารสถานบริการที่เป็นอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังกฎหมายอาคารสูงเท่านั้นที่ต้องมีระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉินตามกฎหมาย จากผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานบริการกลุ่มตัวอย่างมีการติดตั้งระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชั้นล่างของอาคาร เพื่อความสะดวกในการบำรุงรักษา สามารถเข้าตรวจสอบได้ทุกหลัง

5) ระบบลิฟต์ดับเพลิง ตามกฎหมายบังคับเฉพาะอาคารสถานบริการที่เป็นอาคารสูงหลังกฎหมายอาคารสูงเท่านั้นที่ต้องมีระบบลิฟต์ดับเพลิงตามกฎหมาย จากผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูงไม่มีลิฟต์ดับเพลิง ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายแต่อย่างใด ส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงมีลิฟต์ดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์ครบถ้วนตามกฎหมาย

6) ระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการ ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ต้องมีการติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ตามกฎหมายควบคุมอาคารกำหนด ซึ่งกฎหมายควบคุมอาคารระบุว่าให้ติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่เป็นระบบแจ้งเหตุด้วยมือ และระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติ เท่านั้น มิได้บอกรายละเอียดว่าเป็นระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติประเภทใด และติดตั้งในพื้นที่ใดบ้าง แต่ในหนังสือมาตรฐานระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ของวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ.2549 ภาคผนวก ก ช้อแนะนำในการเลือกอุปกรณ์ตรวจจับได้ระบุว่า “พื้นที่ที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ พร้อมทั้งชนิดอุปกรณ์ตรวจจับที่แนะนำให้ใช้ในพื้นที่หลบนอนซึ่งก็คือห้องนอน, ช่องเปิดแนวตั้งของระบบท่อต่างๆ, ท่อลมระบบปรับอากาศ ควรใช้อุปกรณ์ตรวจจับควัน (Smoke Detector) และในพื้นที่ห้องซักรีด, ห้องน้ำ, ห้องครัว, ที่จอดรถ ควรใช้อุปกรณ์ตรวจจับความร้อน (Heat Detector)” จากผลการศึกษาพบว่า การติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ในอาคารสถานบริการกลุ่มตัวอย่าง โดยอาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ไม่มีการติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่เป็นระบบแจ้งเหตุด้วยมือและไม่มีการแจ้งเหตุอัตโนมัติ 1 หลังและมีการติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่เป็นระบบแจ้งเหตุด้วยมือ บริเวณชั้นล่างเพียง

อย่างเดียวและไม่มีระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติ 1 หลังส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ มีการติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่เป็นระบบแจ้งเหตุด้วยมือและมีระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติเป็นอุปกรณ์ตรวจจับความร้อนและอุปกรณ์ตรวจจับควัน

7) ระบบการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ต้องมีระบบการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงตามที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนด จากผลการศึกษาพบว่า ระบบการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงในอาคารชุดกลุ่มตัวอย่างที่ก่อนกฎหมายกำหนดนั้น มีเพียงการติดตั้งถังดับเพลิงชนิดมือถืออยู่กับระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ด้วยมือเท่านั้น ส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ มีการติดตั้งถังดับเพลิงชนิดมือถืออยู่กับระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ด้วยมือและติดตั้งตู้ดับเพลิง (Fire Hose Cabinet, FHC) ทุกชั้น

8) ระบบการจ่ายน้ำดับเพลิง เครื่องสูบน้ำดับเพลิงและหัวฉีดน้ำดับเพลิง ตามกฎหมายบังคับเฉพาะอาคารสถานบริการที่เป็นอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังกฎหมายอาคารสูงเท่านั้น ที่ต้องมีการติดตั้งระบบการจ่ายน้ำดับเพลิง เครื่องสูบน้ำดับเพลิงและหัวฉีดน้ำดับเพลิง จากผลการศึกษาพบว่า มีการติดตั้งระบบการจ่ายน้ำดับเพลิง เครื่องสูบน้ำดับเพลิง และหัวฉีดน้ำดับเพลิง ในอาคารสถานบริการกลุ่มตัวอย่างตามกฎหมาย

9) ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ ตามกฎหมายบังคับเฉพาะอาคารสถานบริการที่เป็นอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษหลังกฎหมายอาคารสูงเท่านั้นที่ ต้องมีการติดตั้งระบบดับเพลิงอัตโนมัติในอาคาร จากผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูง ไม่มีมีการติดตั้งระบบดับเพลิงอัตโนมัติ ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายแต่อย่างใด ส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูง มีการติดตั้งระบบดับเพลิงทุกบริเวณพื้นที่

10) ระบบป้องกันฟ้าผ่า ตามกฎหมายกำหนดให้อาคารสถานบริการที่เป็นอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งก่อนและหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ต้องมีการติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าในอาคาร จากผลการศึกษาพบว่าอาคารสถานบริการก่อนกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ ไม่มีมีการติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าในอาคาร ซึ่งถือว่าผิดกฎหมาย ส่วนอาคารสถานบริการหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้มีการติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าในอาคารซึ่งถูกต้องตามกฎหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับอาคารที่ทำการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าอาคารสถานบริการที่ทำการศึกษามีการติดตั้งระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องมีการปรับปรุงระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยให้ถูกต้องและครบถ้วนตามกฎหมายกำหนด ดังนี้

5.2.1.1 อาคารสถานบริการ คลีโอพัตรา อาบ อบ นวด เป็นอาคารสถานบริการที่สร้างก่อนกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ โดยต้องมีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างน้อยตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ.2540) ซึ่งอาคารต้องทำการปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ โดยระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้อย่างน้อยต้องประกอบด้วย อุปกรณ์ส่งสัญญาณเพื่อให้หนีไฟที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้คนที่อยู่ใน อาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงและอุปกรณ์แจ้งเหตุที่มีทั้งระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติและระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือ
- 2) ระบบป้องกันฟ้าผ่า ต้องติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่าซึ่งประกอบด้วย เสาล่อฟ้า สายล่อฟ้าสายตัวนำ สายนำลงดิน และหลักสายดินที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อ
- 3) ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน ต้องทำการติดตั้งระบบไฟส่องสว่างสำรองเพื่อให้มีแสงสว่างสามารถมองเห็นช่องทางเดินได้ขณะเพลิงไหม้

5.2.1.2 อาคารสถานบริการ เท็กซัส อาบ อบ นวด เป็นอาคารสถานบริการที่สร้างก่อนกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ โดยต้องมีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างน้อยตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47(พ.ศ.2540) ซึ่งอาคารต้องทำการปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ โดยระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้อย่างน้อยต้องประกอบด้วยอุปกรณ์ส่งสัญญาณเพื่อให้หนีไฟที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้คนที่อยู่ในอาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงและอุปกรณ์แจ้งเหตุที่มีทั้งระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติและระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือ
- 2) ระบบป้องกันฟ้าผ่า ต้องติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่าซึ่งประกอบด้วย เสาล่อฟ้า สายล่อฟ้าสายตัวนำ สายนำลงดิน และหลักสายดินที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ โดยให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- 3) ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน ต้องทำการติดตั้งระบบไฟส่องสว่างสำรองเพื่อให้มีแสงสว่างสามารถมองเห็นช่องทางเดินได้ขณะเพลิงไหม้

5.2.1.3 อาคารสถานบริการธารทอง เป็นอาคารสถานบริการที่สร้างหลังกฎหมายอาคารสูงบังคับใช้ โดยต้องมีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างน้อยตามกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535)

กฎกระทรวงฉบับที่ 39 (พ.ศ.2537) กฎกระทรวงฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540) ซึ่งอาคารสถานบริการสาธารณสุขมีอุปกรณ์ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายกำหนด

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานของรัฐ

5.2.2.1 การประชาสัมพันธ์หน่วยงานท้องถิ่น โดยเฉพาะท้องถิ่นที่มีอาคารสถานบริการตั้งอยู่จำนวนมาก ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เจ้าของสถานบริการได้รับรู้ถึงความสำคัญของการตรวจสอบอาคาร ตลอดจนผลดีจากการตรวจสอบอาคารและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบอาคาร รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนในการรับผิดชอบในเรื่องของการใช้งานในอาคารสูง ควรมีการเข้มงวดในเรื่องการตรวจสอบอาคารว่าอาคารใดประเภทใดจะต้องมีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยมากน้อยขนาดไหน เพื่อที่จะได้กระตุ้นให้เจ้าของอาคารหรือผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลอาคารมีความตั้งใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจกับป้องกันและระงับอัคคีภัยตนเองดูแลอยู่นั้นและบำรุงรักษาระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.2.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย

- 1) ผลักดันการออกกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อาคารพร้อมผลักดันให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกตรวจและแนะนำมาตรการป้องกันอัคคีภัยที่ถูกต้อง
- 2) ปรับปรุงกฎหมายควบคุมอาคาร ที่มีลักษณะการใช้งานแตกต่างกัน ซึ่งในปัจจุบันอาคารสถานบริการนั้นเป็นอาคารที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากมีคนมาใช้สอยอาคารเป็นจำนวนมากในพื้นที่จำกัด แต่ใช้กฎหมายเกี่ยวกับระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ฉบับเดียวกันกับอาคารอื่นที่มีการใช้งานปกติ ซึ่งแท้จริงแล้วลักษณะการใช้งานของสถานบริการเป็นแหล่งบันเทิงที่มีการตกแต่งสถานที่ที่เป็นพิเศษ มีการปรับแต่งในเรื่องแสงสว่างภายในสถานที่ที่ไม่เหมือนการใช้งานปกติ พร้อมทั้งยังมีการใช้เสียงที่ดังกว่าปกติด้วย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความปลอดภัยผู้ใช้บริการอย่างมากแต่ กฎหมายได้บังคับให้มีอุปกรณ์ในระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยเพียงพื้นฐานการใช้งานในระดับปกติเพียงเท่านั้น หากมองความเป็นจริงแล้วผู้ที่เข้าไปใช้บริการ ยังมีการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ซึ่งจะเกิดผลต่อการครองสติที่ลดลง และไม่สามารถปฏิบัติตนเหมือนคนปกติได้ จึงทำให้ระบบที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการใช้งานกับบุคคลเหล่านี้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการในสถานบริการได้รับความปลอดภัย ควรมีกฎหมายควบคุม

อาคารสถานบริการ โดยเฉพาะและมีระบบอุปกรณ์ในระบบป้องกันและ
ระดับอัคคีภัยสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดอยู่ในปัจจุบัน

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายตรวจสอบอาคารของอาคาร
สถานบริการ กรณีอาคารสถานบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาโดยการ
สำรวจเฉพาะการติดตั้งระบบป้องกันและระดับอัคคีภัย ของอาคารเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงอาคาร
สถานบริการแต่ละหลังมีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เป็นการใช้ประเภทอื่นหลากหลาย ทำให้เกิด
ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สอยอุปกรณ์ระบบป้องกันและระดับอัคคีภัย ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะมี
การศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

5.2.3.1 เรื่องของการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ในอาคารสถานบริการที่มีการดัดแปลงต่อ
เติมอาคารสถานบริการ ทั้งนี้เพราะว่าในการตรวจสอบอาคารตามกฎหมายผู้ตรวจสอบต้อง
ตรวจสอบและรายงานในเรื่องการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่อาคารและการดัดแปลงต่อเติมอาคารมีผล
ต่อความมั่นคงแข็งแรงของอาคารด้วย

5.2.3.2 เรื่องของระบบคุณภาพอากาศในสถานบริการ เนื่องจากในปัจจุบันสถานบริการ
หลายแห่งไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในเรื่องของการควบคุมคุณภาพอากาศ, การถ่ายเทอากาศ ซึ่ง
ปัจจัยเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กับระบบป้องกันและระดับอัคคีภัยด้วย และเป็นไปตามการ
ตรวจสอบอาคารอีกด้วย